

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

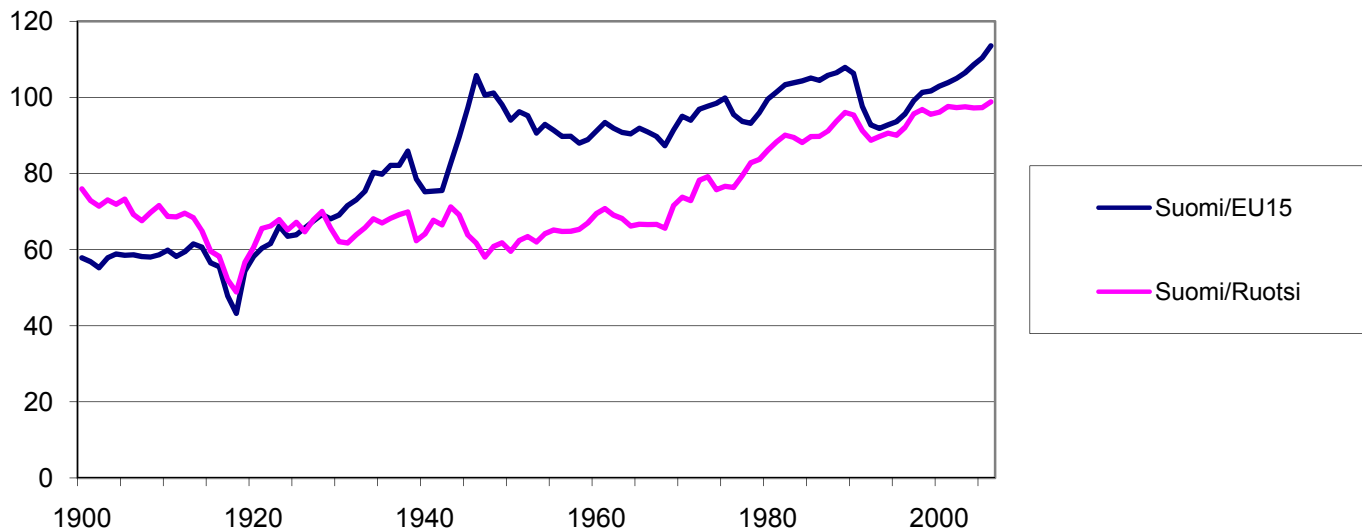
Kauanko Pohjoismaiden malli kestää?

Seppo Honkapohja*
Suomen Pankki

* Esitetyt näkemykset ovat omiani eivätkä välttämättä
vastaa Suomen Pankin kantaa

Pohjoismaiden mallin menestys

Suomen reaalin bruttokansantuote henkeä kohden verrattuna EU-15:een ja Ruotsiin 1900-2006, prosenttia.

Pohjoismaisen mallin avainpiirteet

- ◆ Avoin talous ja yhteiskunta: on turvattava kansainvälisestä vaihdannasta syntyvät edut
- ◆ Globalisaatiossa syntyy voittajia ja häviäjiä: miten turvaa häviäjille?
- ◆ Pohjoismainen malli on kollektiivinen riskien jakamismekanismi ja turvaverkko

Ominaisuudet

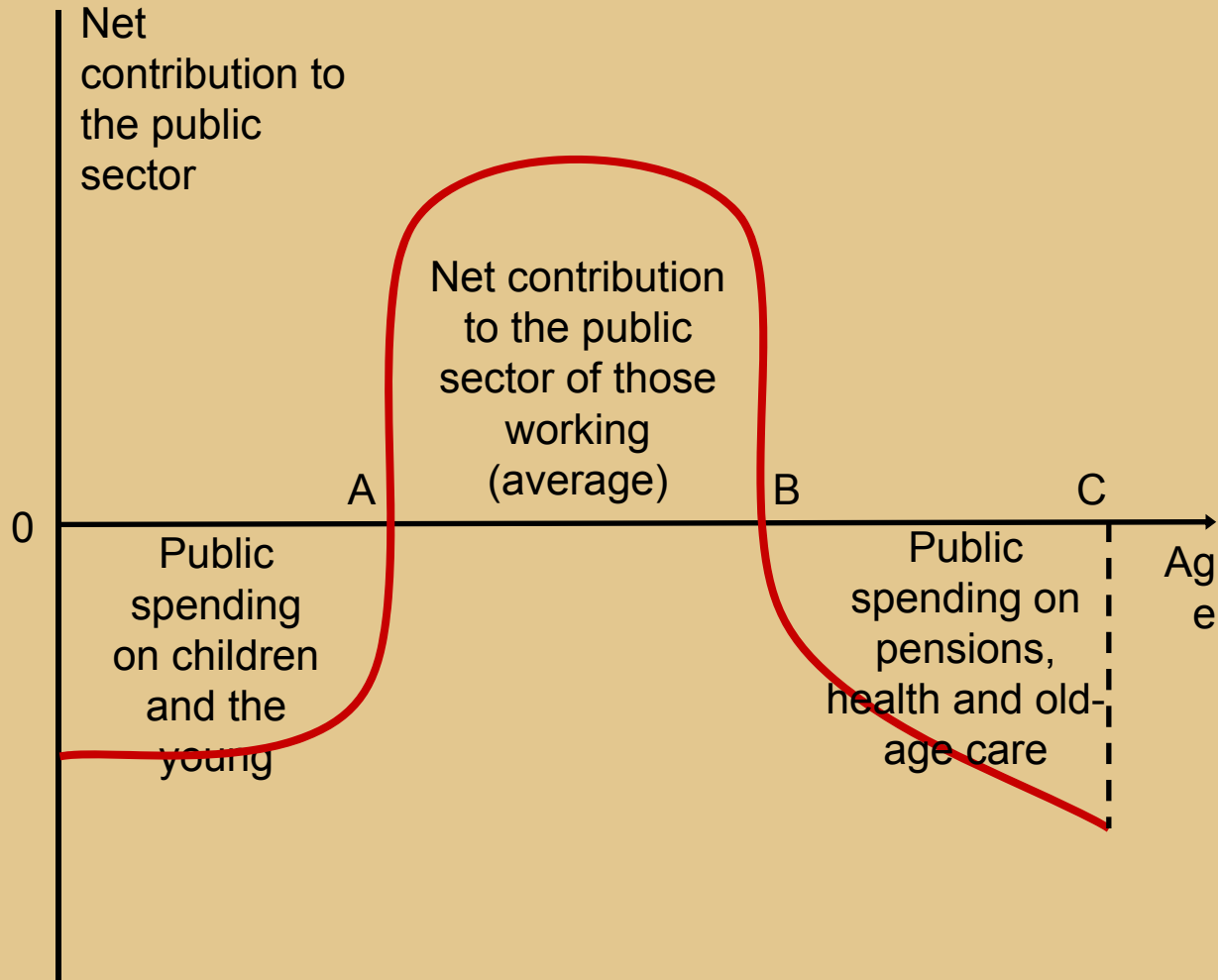
- ◆ Hyvinvointivaltio: tulonsiirrot kotitalouksille ja yhteiskunnan tarjoamat palvelut
- ◆ Verorahoitus: työ- ja kulutusverot ovat korkeita
- ◆ Suuret investoinnit inhimilliseen pääomaan ja T&K toimintaan
- ◆ Työmarkkinainstituutiot: järjestäytyneisyys, palkkojen koordinointi, työttömyysturva ...

Hyvinvointivaltion rahoitus

- ◆ Perustuu sukupolvien väliseen sopimukseen:
 - rahoituksen saajat lähinnä nuoria ja vanhoja,
 - työssä käyvät rahoittajina.
- ◆ Verorahoitus edellyttää korkeaa työllisyyttä.

The social contract

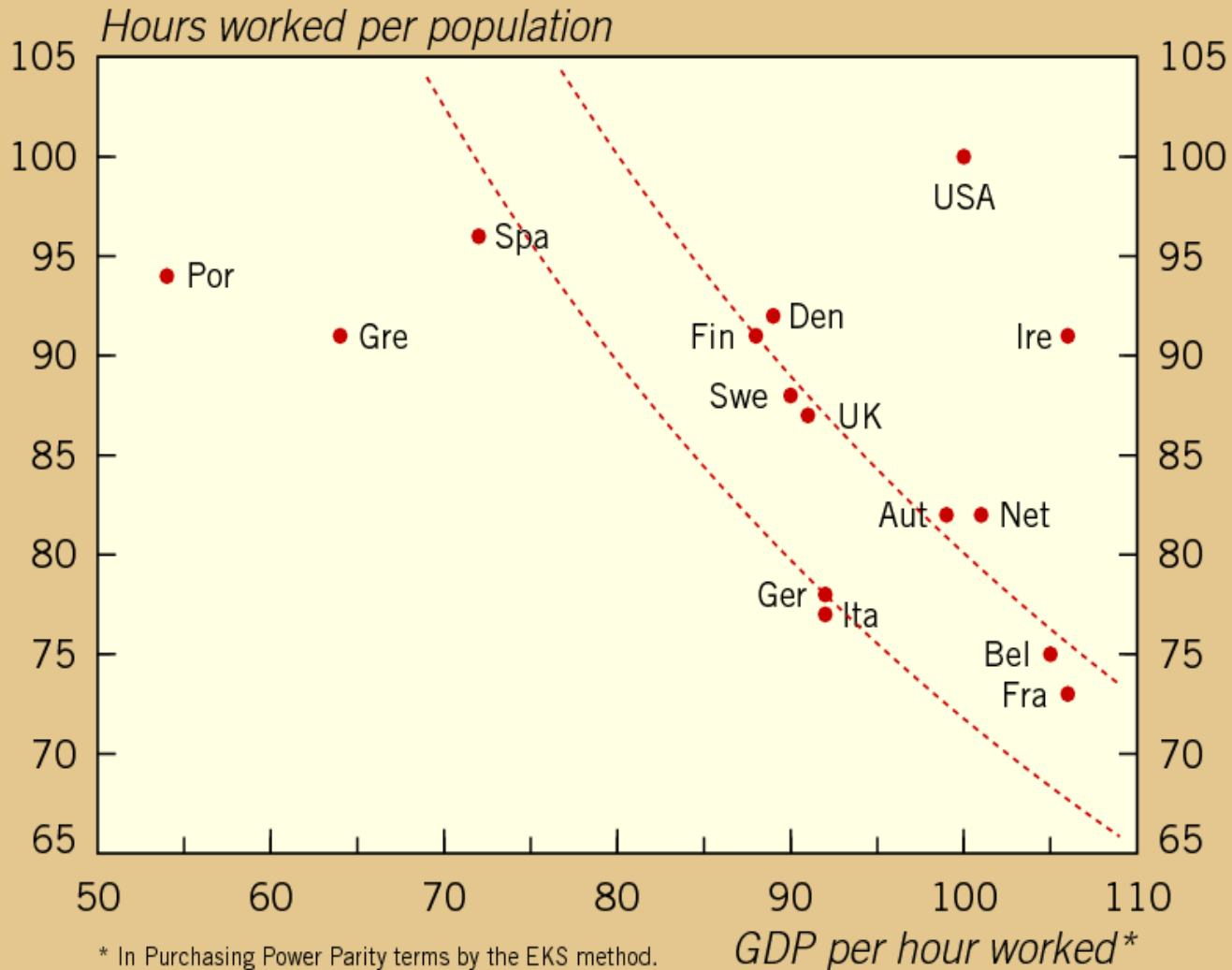
Net contributions to the public sector over the life cycle or as a function of age

Pohjoismaisen mallin saavutukset

- ◆ Tasainen hyvinvoinnin jakautuminen
- ◆ Korkea sosiaalinen liikkuvuus
- ◆ Melko korkea työn tuottavuus ja korkea työllisyys
=> Korkea elintaso (kuvio)

Employment (average hours worked) and productivity per hour

* In Purchasing Power Parity terms by the EKS method.

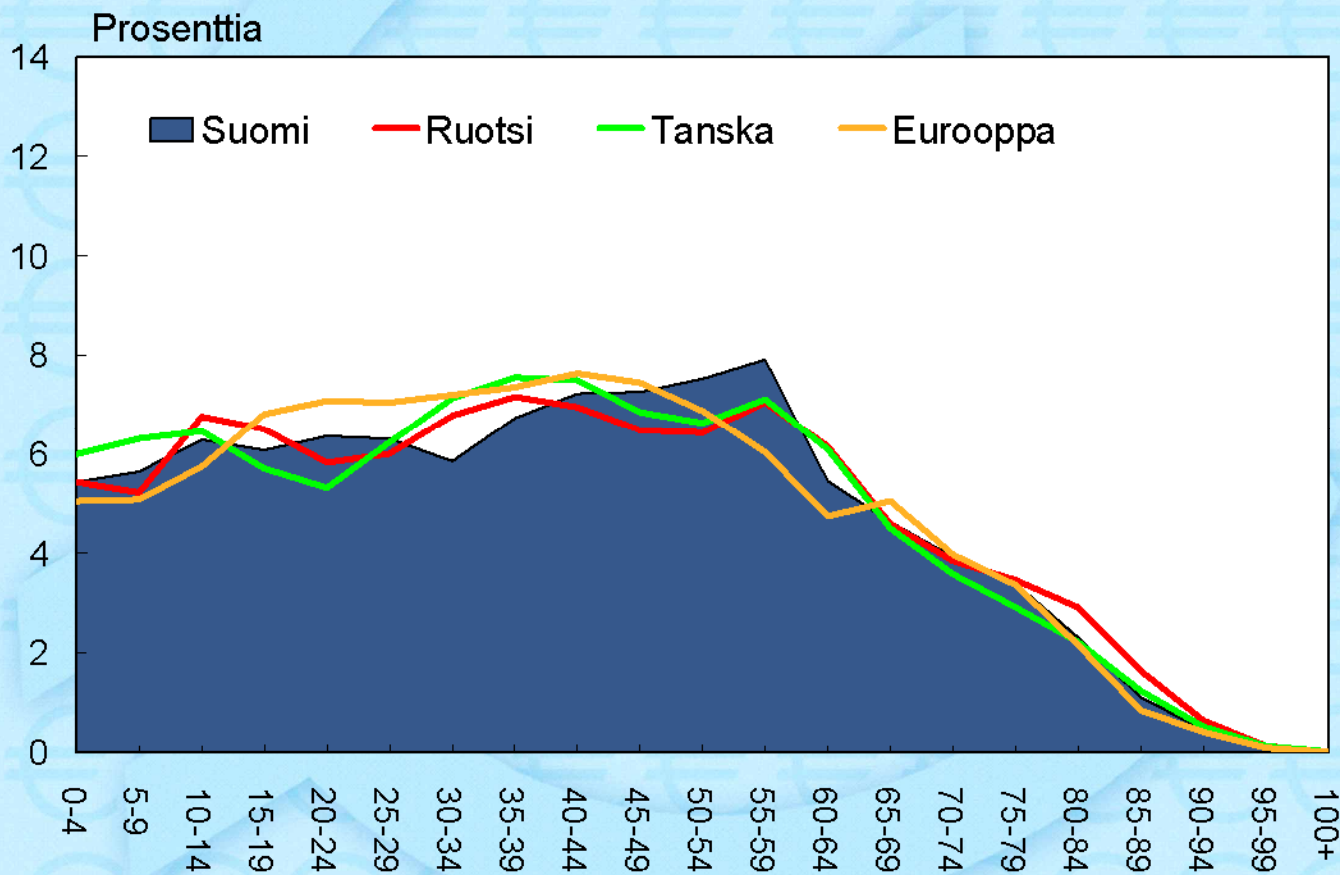
Source: The Conference Board and Groningen Growth and Development Centre. *Nordic Model/k3_1*

Tulevat ongelmat I: Demografia

- ◆ Viime vuosikymmenet hyvinvointivaltion rakentamiselle edullinen ajanjakso.
 - => suuret ikäluokat olivat parhaassa työiässä
- ◆ Tulevaisuudessa:
 - (i) suuret ikäluokat poistuvat työvoimasta
 - (ii) yleinen elinikä on noussut ja nousee

Suurten ikäluokkien ikääntyminen

2005

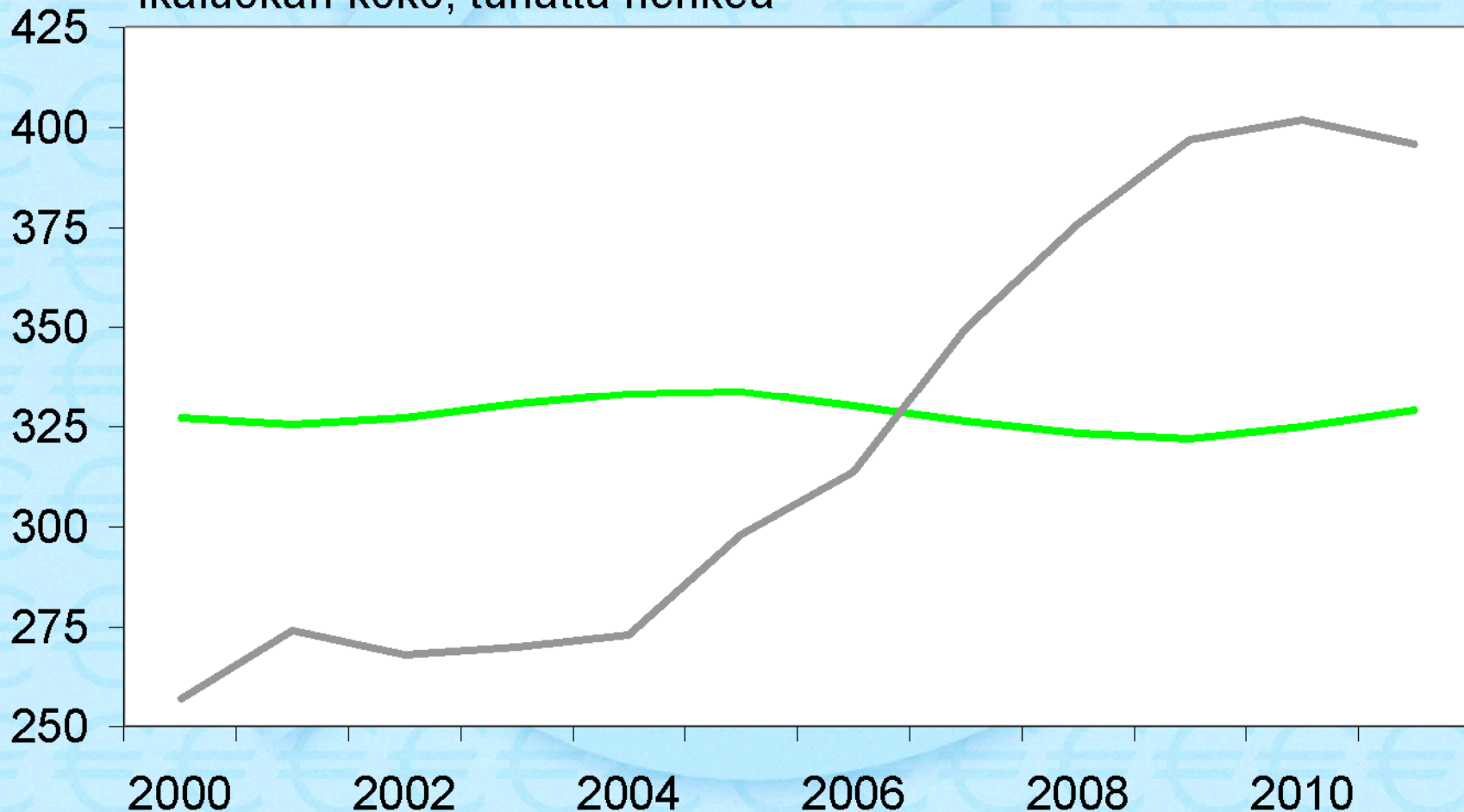

Lähde: Yhdistyneet kansakunnat.

Eläkeiän saavuttaneiden määrä kasvaa

— 20-24-vuotiaat — 60-64-vuotiaat

Ikäluokan koko, tuhatta henkeä

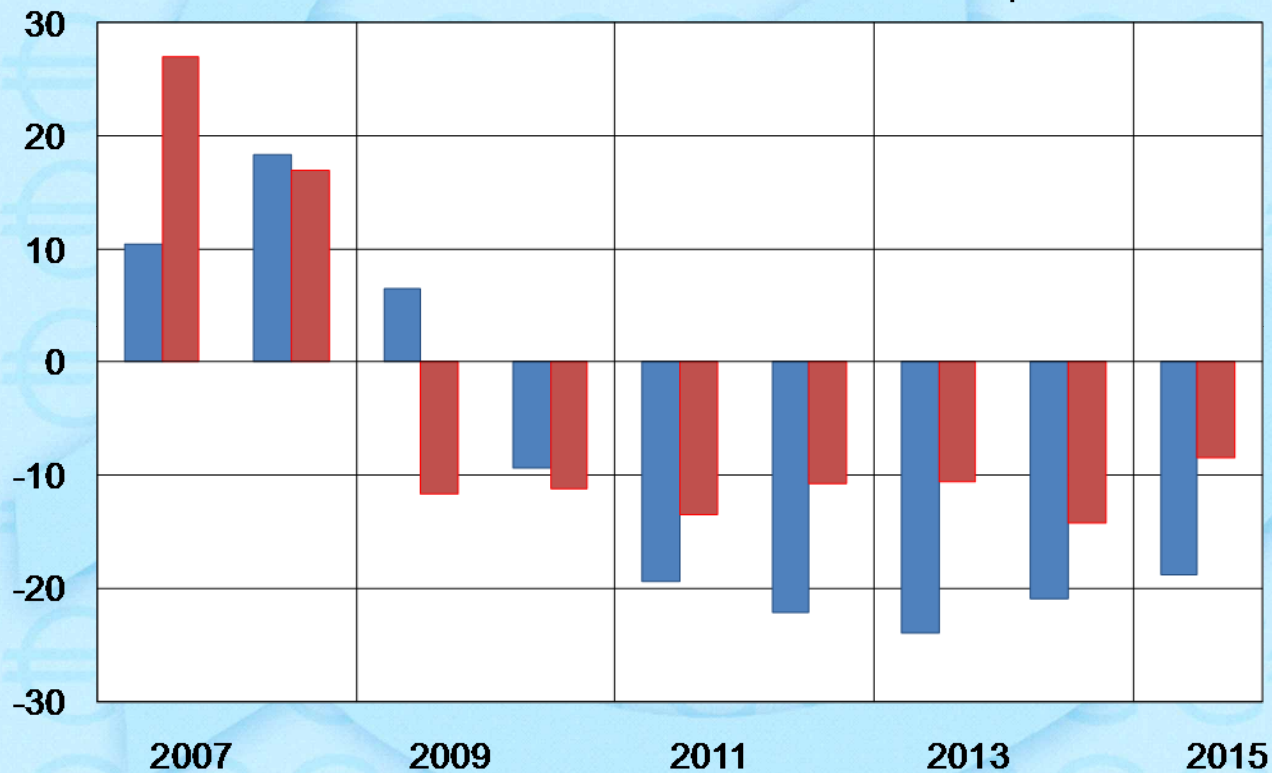
Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste

Työikäisen väestön määrä supistuu

Työikäinen väestö ja työvoima

■ Työikäinen väestö (15–64 v.) ■ Työvoima

15–64 -vuotiaiden määrän muutos edellisestä vuodesta, tuhatta henkeä

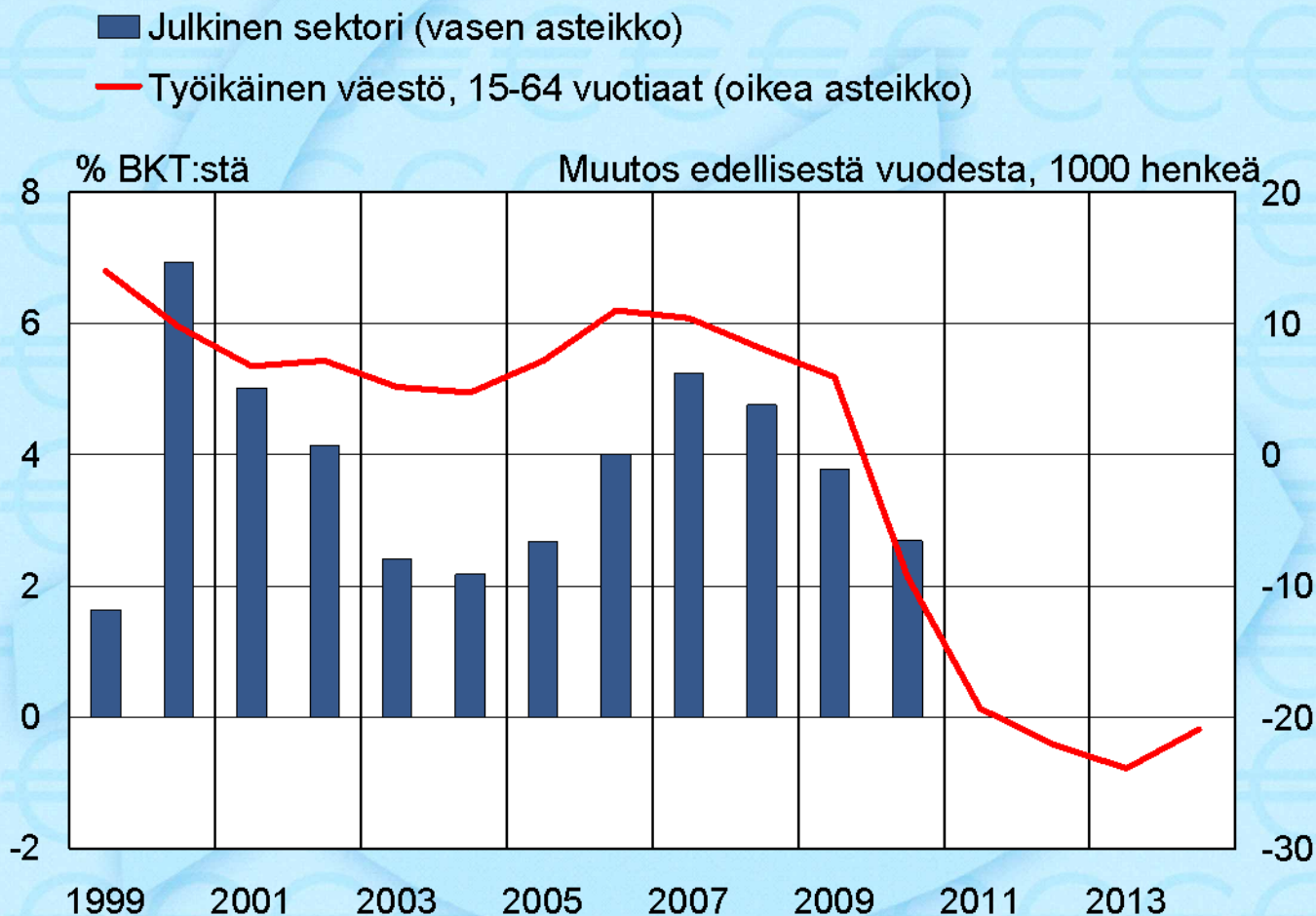

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Rahoituspohja järkkyy

- ◆ Suurten ikäluokkien eläköityminen on merkittävä, joskin kertaluonteinen ongelma.
- ◆ Yleinen eliniän pidentyminen on pysyvä haaste. Työelämän osuus eliniästä pienentynyt.
- ◆ Suomen valtion ns. perustase heikkenee voimakkaasti ensi vuosikymmenellä.

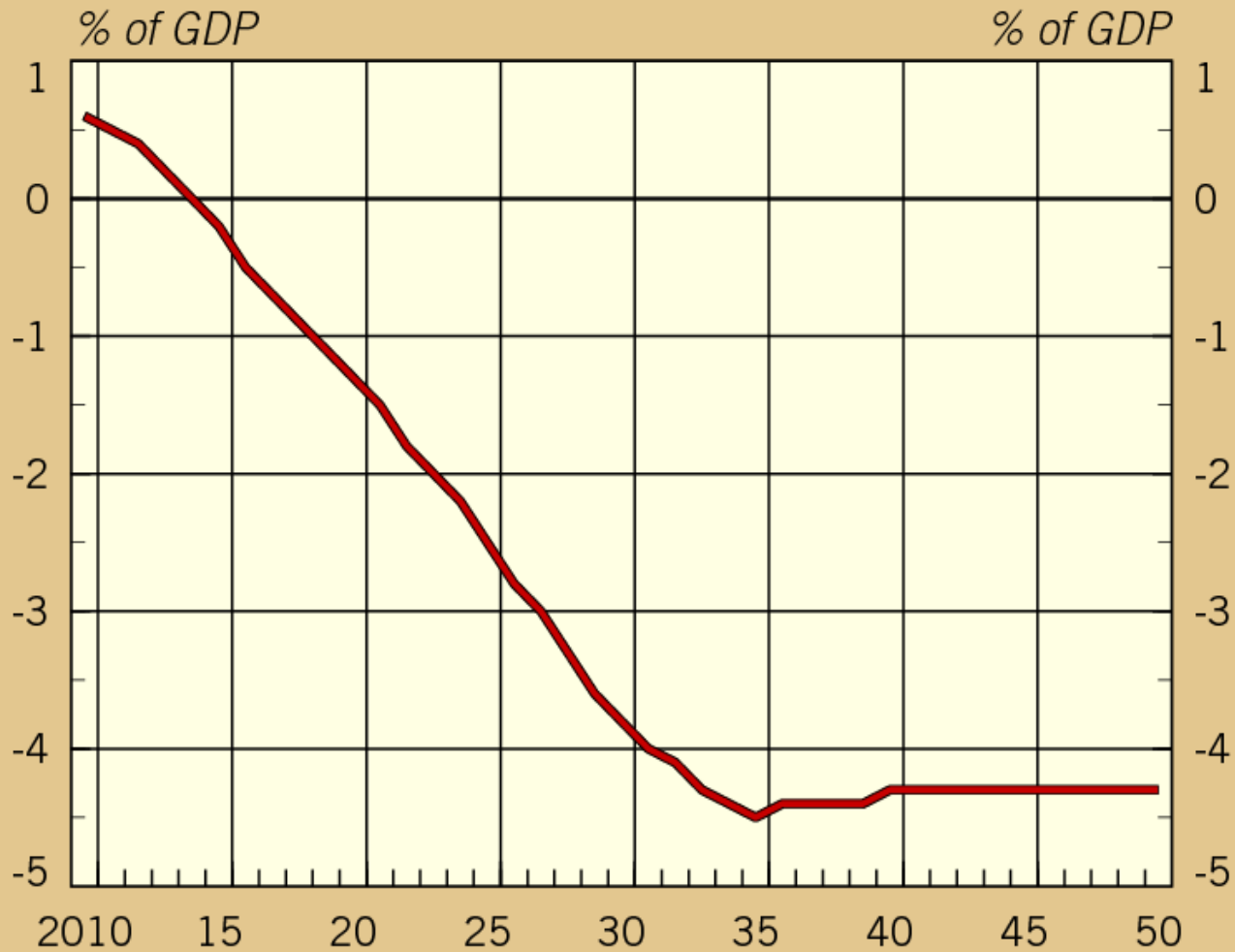
Julkisen sektorin rahoitusasema ja työikäinen väestö

Vuosien 2008–2014 luvut ovat ennusteita.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Primary balance projection for 2010-2050

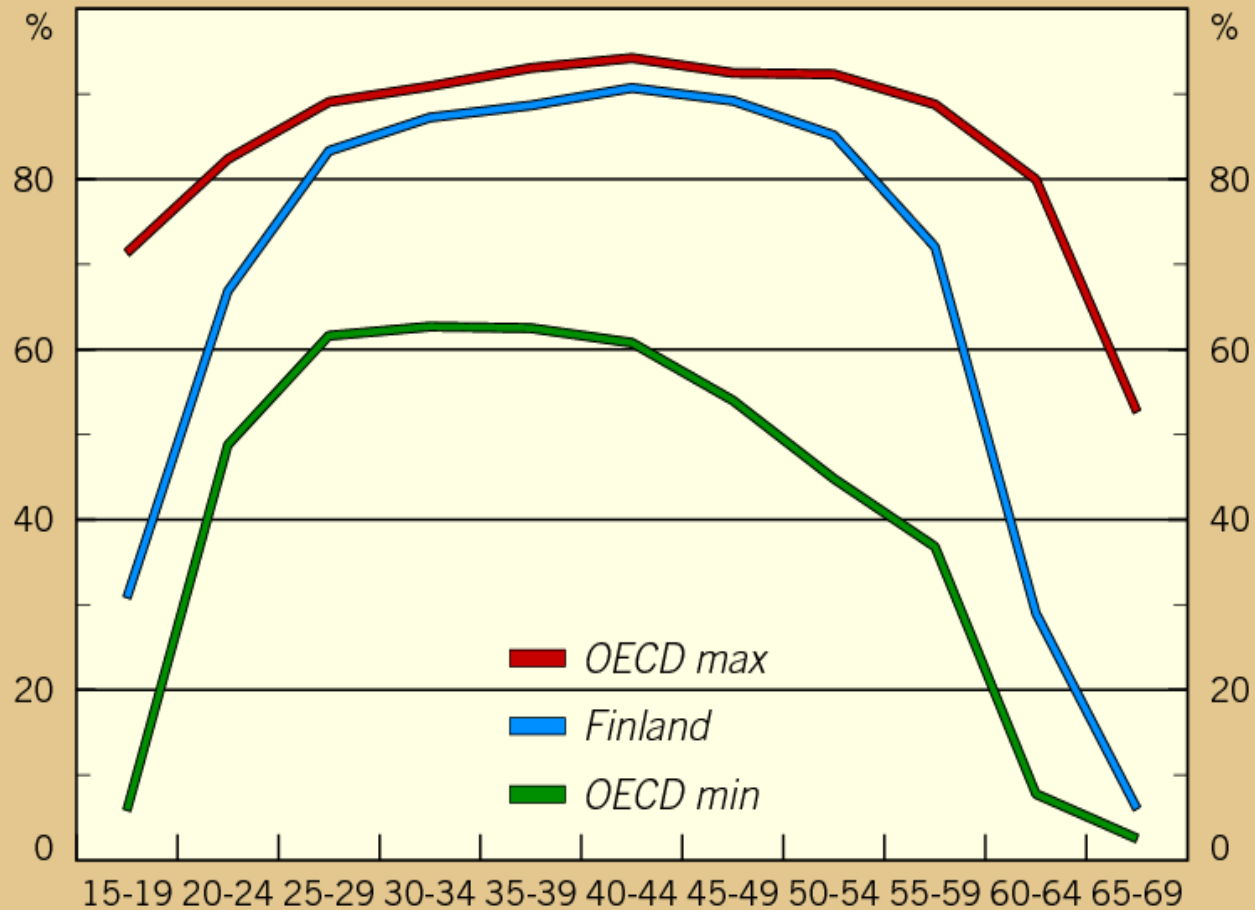

Source: Ministry of Finance (2006): Stability Programme for Finland, 4b/2006. *Nordic Model/k4_7*

Mitä tehdä?

- ◆ Lisää lapsia – myöhäistä eikä ratkaise eliniän kasvusta syntyviä ongelmia
- ◆ Maahan muutto – ei yleisratkaisu, voi auttaa jonkin verran ja tilapäisesti
- ◆ Taloudellinen kasvu (palataan)
- ◆ Ylijäämäiset budjetit – ongelmallinen
- ◆ Nuorten ja vanhojen työllisyyden parantaminen (kuvio)

Labour force participation rate by age, 2003

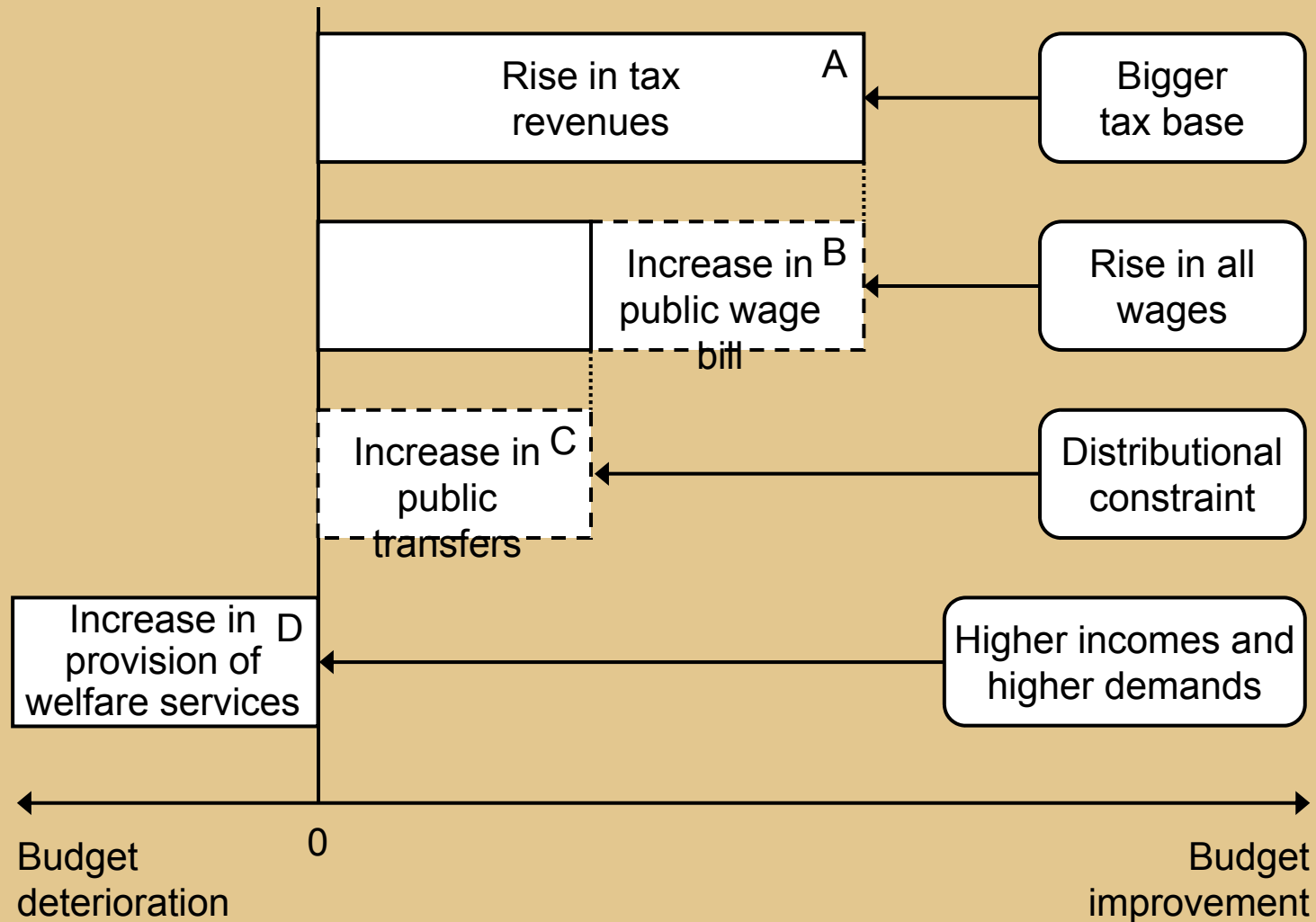
Average participation rates for 5-year age groups, both sexes. The OECD max and min curves are composite indicators that depict, for each age group, the highest and lowest participation rate over all OECD countries
Source: OECD Labour Force Statistics. *Nordic Model/k4_3*

Tulevat ongelmat II: Hyvinvointipalvelut

- ◆ Palvelut kallistuvat:
 - Baumolin laki: palvelujen kustannukset nousevat
 - Wagnerin laki: kysyntä kasvaa elintason noustessa
- ◆ Vapaa-ajan kysyntä kasvaa => kasvun paradoksi (kuvio)

The welfare state and the growth dilemma

Budgetary effects of an increase in the growth of private sector productivity

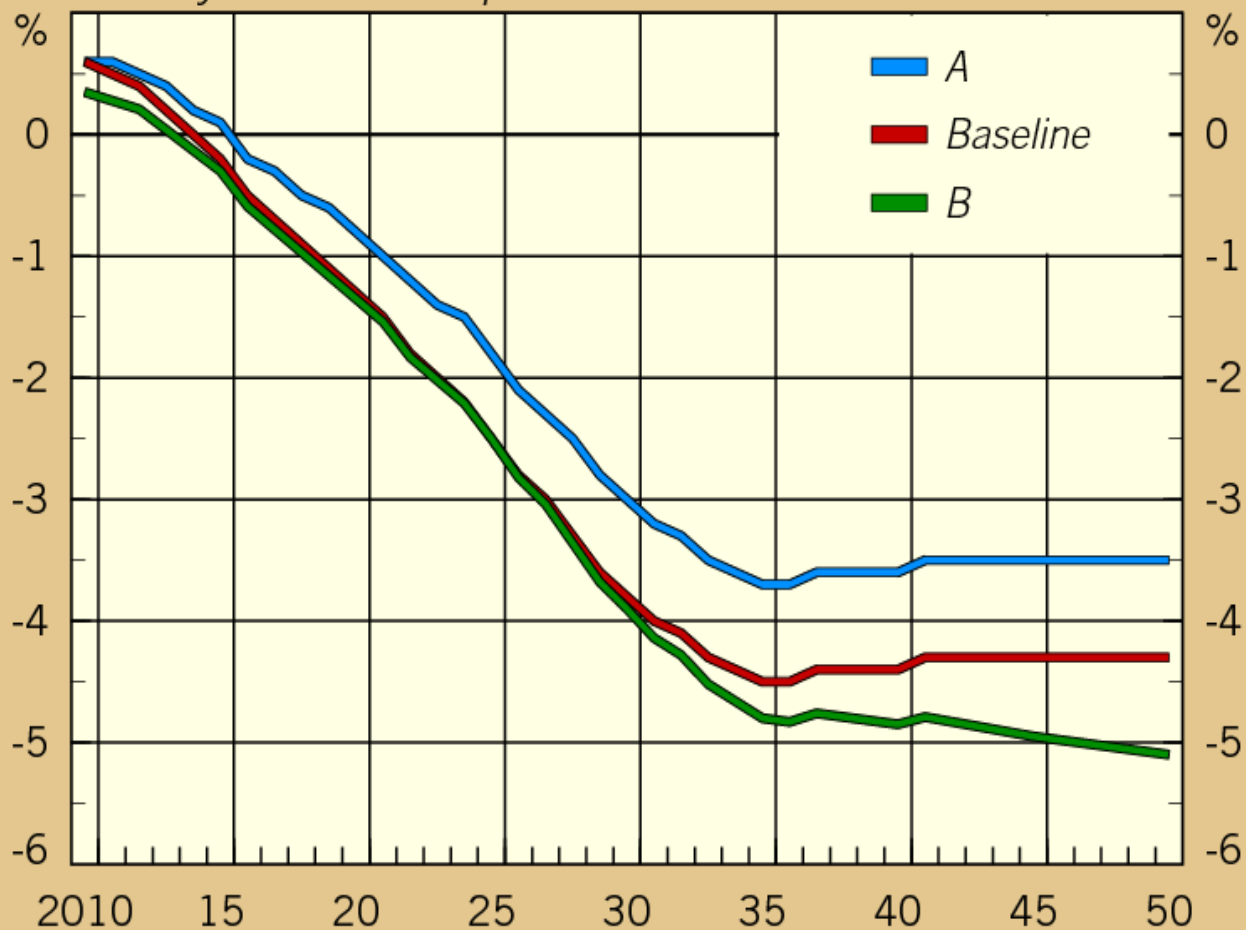

Demografia ja palvelujen rahoitus yhdistettynä

- ◆ Muutetaan aikaisempaa perusskenaariota.
 - (A) Baumol: tuottavuuden kasvu yksit. sektorissa nopeutuu 0.5 prosenttiyksikköä, tai
 - (B) Wagner: hv-palvelujen kasvuvauhti on 0.25 % nopeampaa.
- ◆ A-skenaariossa eläkejärj. Indeksointi selittää positiivisen vaikutuksen.

Growth and public finances in Finland, 2010-2050

Primary balance as a per cent of GDP

A = 0.5 % more productivity growth.

B = A + 0.25 % more welfare service growth.

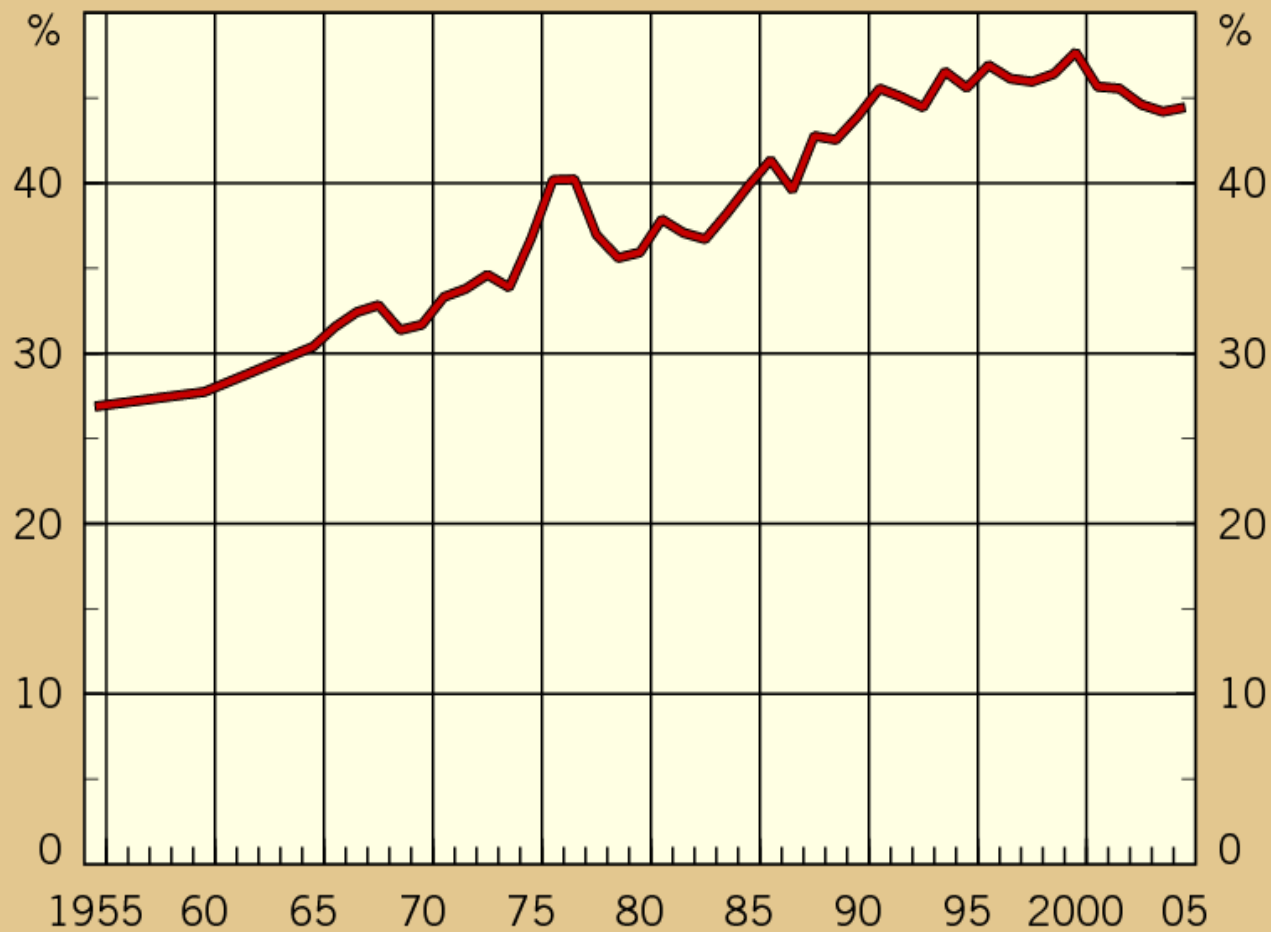
Source: Ministry of Finance.

Nordic Model/k5_2

Verojen korottaminen?

- ◆ Verotus on jo korkealla tasolla. (kuvio)
- ◆ Korkeat veroasteet tekevät työnteon vähemmän houkuttelevaksi.
- ◆ Yhden ”lisäeuron” kerääminen lisäveroilla maksaa enemmän kuin yhden euron, ehkä 1.2 euroa (Kleven & Kreiner 2006).
- ◆ Kansainvälinen verokilpailu.

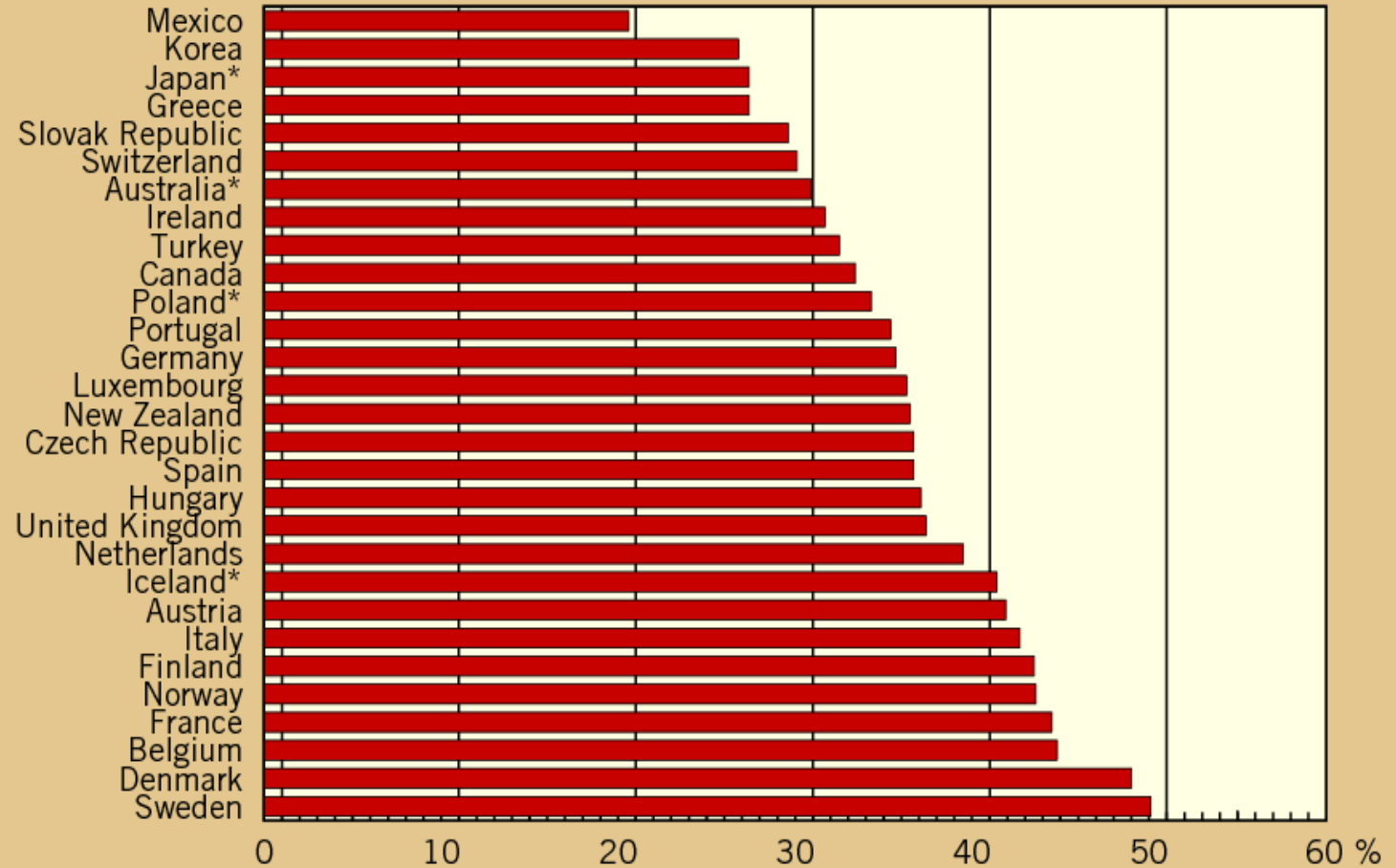
Tax burden, per cent of GDP, Finland 1955-2005

Source: OECD.

Nordic Model/k5_4

Tax burden of OECD countries in 2006

* Figure is for 2005.

Source: OECD Revenue Statistics 2007.

Nordic Model/k4_2

Miten turvata hyvinvointivaltio?

- ◆ Työllisyysastetta nostettava ja tulonsiirtoriippuvuutta vähennettävä,
 - ◆ Julkisen sektorin koon rajaaminen ja palvelujen tehokkuuden parantaminen,
 - ◆ Inhimilliseen pääomaan ja nuorten työtaitoihin satsaus.
- => Tarvitaan hyvinvointivaltion uudistamista edistävää asennetta ja tekoja.